

W GMINACH PO REFERENDUM

Jacek Zyśk

Zapoznanie się z dobrymi praktykami gospodarki odpadami w gminach, które przeprowadziły referenda śmieciowe i przejęły władztwo nad odpadami było tematem drugiego forum odpadowego, które odbyło się 30 marca w Ministerstwie Środowiska. Wiceminister **Bernard Błaszczuk** otwierając obrady forum, podkreślał, że wciąż jeszcze w Sejmie trwa dyskusja nad ustawą o zachowaniu porządku i czystości w gminach, tak więc możliwe jest jeszcze uwzględnianie wniosków w pracach parlamentu.

Do udziału w forum odpadowym, jako prelegentów, zaproszono przedstawicieli czterech gmin, w których samorządy przejęły strumień odpadów: swoje doświadczenia przekazali przedstawiciele Starachowic, Końskich, Pszczyny i Legionowa.

W Pszczynie nowy system gospodarowania odpadami działa od 1 maja 2008 roku. Za wyposażenie nieruchomości w pojemniki i worki na odpady odpowiedzialna jest firma wywozowa, wyłoniona w drodze przetargu. Rodzina 5-osobowa otrzymała pojemnik 120-litrowy, a rodziny większe – 240-litrowy. Mieszkańcy segregują odpady na suche i mokre. Odbiór odpadów odbywa się zgodnie z zatwierdzonym przez burmistrza harmonogramem, a mieszkańcy płacą zryczałtowaną opłatę 6,50 zł za osobę na miesiąc.

Dariusz Skrobol, burmistrz Pszczyny podkreśla, że zalety nowego systemu to objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym wywozem odpadów, mniejsza liczba dzikich wysypisk śmieci, odczuwalne ograniczenie spalania odpadów w piecach, znaczący wzrost poziomu segregacji odpadów, wzrost poziomu odzysku odpadów, usystematyzowanie zbiórki odpadów wielkogabarytowych, a także – co bardzo istotne – edukacja ekologiczna mieszkańców. Gdy jeden z podmiotów podaje problemy ze zbiórką i segregacją w spółdzielniach mieszkaniowych, system o wiele lepiej sprawdza się w zabudowie jednorodzinnej.

Legionowo przejęło od mieszkańców obowiązki związane z pozbywaniem się odpadów z ich gospodarstw domowych, bowiem

W Legionowie wyłoniono w ramach przetargu, na 2 lata, jednego wykonawcę, którym została firma Remondis.

mieszkańcy opowiedzieli się za takim rozwiązaniem w referendum w 2006 roku. Nowy system gospodarki odpadami ruszył w Legionowie 1 lipca 2009 roku. W ramach zryczałtowanej opłaty gmina zdjęła z mieszkańców obowiązek zawierania indywidualnych umów z przedsiębiorcami zajmującymi się wywozem odpadów. W ramach przetargu wyłoniono na 2 lata jednego wykonawcę, którym została firma Remondis.

– Do 30 czerwca 2009 miasto Legionowo nie zauważało, że jednym z obowiąz-

ków samorządu jest gospodarka odpadami i myślę, że tak dzieje się nadal w większości polskich gmin. Gminy mają tak olbrzymi katalog zadań, a przy tym olbrzymie niedobory finansowe i zaległości, że często udają, że problemu nie ma. W Legionowie funkcjonował co prawda Regulamin utrzymania porządku i czystości w gminie, ale tylko w teorii. W teorii każdy właściciel bądź zarządca nieruchomości miał obowiązek posiadania umowy na wywóz śmieci ze swojej posiadłości. Teoretycznie istniała ewidencja umów w Urzędzie Miasta, praktycznie nawet kontrolowaliśmy umowy oraz rachunki za pośrednictwem Straży Miejskiej. Funkcjonowało na naszym terenie 20 firm zajmujących się wywożeniem śmieci,

prywatni właściciele zawarli z nimi 4300 umów na odbiór odpadów, ale w praktyce wyglądało to zupełnie inaczej. Mieszkańcy mieli wprawdzie umowy, ale nadwyżki śmieci ładowały w lasach, w altanach śmietnikowych na terenach osiedli, a co gorsza były spalane w domowych piecach, szczególnie wczesną wiosną i jesienią. Ten proceder kwitł w najlepsze i właściwie nie można mu było przeciwdziałać, chociażby ze względu na tzw. niską szkodliwość społeczną takich czynów. To wszystko spowodowało, że Rada Miasta przystąpiła do zorganizowania referendum w sprawie przejścia przez miasto gospodarki odpadami komunalnymi. W referendum wzięło udział 34% mieszkańców, 85% opowiedziało się za przejściem gospodarki odpadami przez miasto – wspomina **Roman Smogorzewski**, prezydent Legionowa.

Jako zasadę przyjęto w Legionowie selektywną zbiórkę odpadów. Dla zabudowy jednorodzinnej obowiązuje system workowy, gdzie obok odpadów zmieszanych zbierane są trzy rodzaje odpadów selekcyjonowanych (niebieskie worki na makulaturę i tekstylia, żółte na tworzywa sztuczne, metale, szkło i opakowania wielomateriałowe oraz zielone na odpady ulegające biodegradacji). W przypadku zabudowy wielorodzinnej obowiązuje system pojemnikowy. Oprócz selekcji na poszczególne asortymenty odbierane są też dwa razy w roku odpady gabarytowe wraz ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym (na wiosnę i późną jesienią), także odpady zielone, (po dwa razy na jesieni i na wiosnę). System jest uzupełniony o zbiórkę odpadów niebezpiecznych takich jak baterie czy zużyte leki (w każdej aptece są wystawione pojemniki).

– Po ponad roku funkcjonowania można stwierdzić, że system spełnia swoją rolę. Korzyści to przede wszystkim znacznie mniej odpadów podrzucanych do lasów i altanek. W 2008 roku, przed wprowadzeniem systemu, zebrano na terenie gminy 14 ton odpa-

Po ponad roku funkcjonowania można stwierdzić, że system spełnia swoją rolę – mówi Roman Smogorzewski, prezydent Legionowa.

dów komunalnych, w 2009 r. było ich już 15,6 tony, w tym samym czasie zbiórka surowców wtórnych wzrosła z 580 ton do 1200, a odpadów biodegradowalnych z 180 ton do aż 710 w 2009 r. (mimo że system działał dopiero od drugiego półrocza). Z powyższych danych można łatwo wywnioskować, że odpady rzadziej są spalane w piecach i nielegalnie podrzucane, a znacznie częściej segregowane – mówi prezydent Smogorzewski.

Trochę inaczej wyglądało przejęcie gospodarki odpadami w gminie Końskie. Tam referendum przeprowadzono w 2007 roku, ale przed referendum na terenie gminy działała tylko jedna firma, która w 100% odbierała odpady komunalne od mieszkańców na terenie miasta i gminy, było to Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Końskich. Przedsiębiorstwo to jest spółką gminną utworzoną do wykonywania m.in. zadań związanych z gospodarką odpadami, w tym należących do zadań własnych gminy. Gmina posiada też własne składowisko odpadów. Po 1 kwietnia 2009 r., kiedy to gmina Końskie przejęła od właścicieli nieruchomości obowiązek w zakresie odbioru odpadów komunalnych – usługę w zakresie odbioru, transportu i utylizacji odpadów świadczy tak jak poprzednio Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej.

Najdłużej, bo od 2003 roku system gospodarowania odpadami, nad którymi władzę sprawuje gmina działa w Starachowicach. Tam referendum przeprowadzone w 2002 roku, a poprzedzone było ponad roczną kampanią edukacyjną. Jak się okazało kampania była udana, bo za przejęciem władztwa odpadów przez gminę opowiedziało się ponad 83% uczestników referendum. Kampania informacyjna była zresztą prowadzona nadal, już po wprowadzeniu systemu. W okresie pierwszych trzech lat obowiązywania systemu miasto zostało podzielone na dwa obszary, aby umożliwić

mniejszym firmom udział w postępowaniu przetargowym. Mimo to oba obszary, w wyniku postępowania przetargowego, obsługiwała ta sama firma. Kolejne postępowanie przetargowe przeprowadzone w 2006 roku obejmowała już cały obszar gminy, a wykonawcę wyłoniono na 10 lat. Choć przetarg był przeprowadzony w pełnym trybie, a ogłoszenie o nim ukazało się nawet w Biuletynie Europejskim, wpłynęła tylko jedna oferta... poprzedniej firmy.

Ekspert z branży twierdzą, że firmom wywozowym biorącym udział w przetargach, po wejściu ustawy o zachowaniu porządku i czystości w gminach, może opłacać się na początku zdecydowanie zaniżyć ceny usługi, by potem zmonopolizować rynek.

W Starachowicach, podobnie jak w innych gminach, którym mieszkańcy powierzyli realizację systemu pozbywania się odpadów powstałych w gospodarstwach domowych, odpady segregowane są u źródła w 8 grupach (odpady suche, mokre, wielkogabarytowe, roślinne, niebezpieczne, z remontów, zużyty sprzęt elektryczny, baterie i akumulatory). Tu również, podobnie jak w innych gminach największą bolączką jest nieobjęcie systemem firm, szczególnie tych niewielkich, zwłaszcza budowlanych, które swoje odpady starają się podrzucać, a jest to proceder trudny do wykrycia.

Forum odpadowe poświęcone doświadczeniom gmin w przejmowaniu władztwa nad odpadami było też okazją do dyskusji nad szczegółowymi zapisami ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach, nad problemami z wywiązywaniem się przez Polskę z obowiązku odzysku odpadów biodegradowalnych, nad patologiami systemu, takimi jak chociażby zmiana kodu odpadu przed wywiezieniem go na składowisko. Czy znowelizowanie prawa odpadowego będzie panaceum na te i wiele innych jeszcze bolączek?

Tekst i zdjęcia: Jacek Zysk